

BULETIN INFORMATIV

Cuprins

„Ultimul Act”: CSJ menține condamnarea lui Șor la 15 ani de închisoare

Activitatea Colegiilor specializate ale CSM a fost reluată după Adunarea Generală a Judecătorilor

Progresele și reștanțele activității noii componente a CSM după 13 luni de monitorizare

CSJ: Pretinsa incompatibilitate a președintelui Comisiei Pre-Vetting nu este motiv de revizuire a deciziei de nepromovare a evaluării externe

Eliminat definitiv din concursul pentru CSM din cauza unei discrepanțe de un milion de lei

CSJ a respins revizuirea cauzei Filat: Detalii și argumente

CSM a suplinit posturile vacante de judecător la instanțele de apel

Deciziile Comisiei de evaluare a procurorilor din decembrie 2024

Provocările unei balanțe delicate: Transparența actului de justiție versus protecția datelor cu caracter personal

Transparența activității CSP: Progrese îmbucurătoare umbrite de „deficiențe tehnice”

Pe scurt

„ULTIMUL ACT”: CSJ MENȚINE CONDAMNAREA LUI ȘOR LA 15 ANI DE ÎNCHISOARE

La 12 decembrie 2024, Curtea Supremă de Justiție (CSJ) a respins irevocabil recursul avocaților lui Ilan Șor împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 13 aprilie 2023. CSJ a menținut condamnarea acestuia la 15 ani de închisoare pentru escrocherie și spălare de bani în proporții deosebit de mari. Totodată, instanța a dispus recuperarea prejudiciului de peste 5,3 miliarde MDL cauzat Băncii de Economii (BEM).

Această cauză face parte din dosarul denumit generic „Frauda bancară” și se referă doar la creditele oferite de BEM între 4 și 26 noiembrie 2014 și doar la acțiunile lui Ilan Șor (detalii în Buletinele informative nr. 14 și nr. 32). Ilan Șor, în calitate de președinte al Consiliului de Administrație al BEM, în acea perioadă, a orchestrat transferuri de bani către diverse entități, inclusiv companii nerezidente în zone off-shore pentru scopuri fictive. Aceste operațiuni au fost realizate prin intermediul unor garanții false emise de bănci din Federația Rusă. CSJ a confirmat că Ilan Șor a obținut credite pentru aceste companii pe baza unor informații false, știind că acestea nu aveau capacitatea de a rambursa sumele. Șor nu a negat că deținea controlul asupra acestor companii, utilizându-le pentru a redirecționa fondurile sub pretextul unor garanții inexistente, demonstrând, astfel, participarea sa activă într-o schemă de spălare a banilor, cu scopul de a-și însuși fondurile.

În analiza recursului, CSJ a subliniat câteva aspecte-cheie. Primul privește dreptul de a prezenta noi probe în etapa de recurs. Probele pot fi administrate și analizate doar de instanțele de fond și apel, iar instanța de recurs verifică exclusiv legalitatea, admisibilitatea și evaluarea probelor deja existente. Noile probe pot fi admise doar dacă au fost refuzate nejustificat de instanța de apel sau dacă se constată erori evidente în evaluarea lor. Al doilea aspect prevede că părțile pot completa recursul cu probe noi până la un termen limită, iar după această dată, nu mai pot introduce argumente noi, ci le pot doar detalia pe cele existente.

Avocații lui Șor au solicitat CSJ achitarea acestuia sau dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel. Ei au invocat și incompatibilitatea judecătorului Andrei Niculcea, care a examinat cauza în prima instanță, argumentând că acesta ar fi analizat anterior cauze conexe, inclusiv pe cele ale lui Veaceslav Platon și Vladimir Filat. CSJ a respins acest argument, explicând că judecătorii pot soluționa cauze conexe, atât timp cât nu s-au expus asupra vinovăției acuzatului

SUSȚINE CRJM

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01

+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

Examinarea judiciară a cauzei Șor a durat peste 7 ani și 6 luni, fiind desfășurată aproape 6 ani în instanțele de fond și apel și finalizându-se la CSJ în 1 an și 8 luni, ceea ce reflectă complexitatea acestui caz de rezonanță.

În cadrul cauzelor precedente. De asemenea, apărarea a susținut că deciziile instanțelor judecătorești pe acest caz nu au fost imparțiale și obiective, invocând presiuni politice asupra judecătorilor prin declarațiile politicianilor și autorităților în defavoarea lui Ilan Șor. CSJ a subliniat că imparțialitatea judecătorilor este prezumată până la proba contrară, iar declarațiile politicianilor nu sunt suficiente pentru a pune la îndoială independența judecătorilor. Acceptarea unei astfel de motivări ar crea un precedent inadmisibil, conducând la un blocaj instituțional în examinarea cauzelor de rezonanță.

CSJ a respins și solicitarea apărării privind necesitatea unui interpret autorizat pentru Ilan Șor, subliniind că, deși acesta este vorbitor de limbă rusă, a locuit în Moldova peste 20 de ani, a deținut funcții publice și a demonstrat competențe în limba română prin discursuri publice. În plus, în nicio etapă a procesului, Șor nu a indicat că nu ar fi înțeles acuzațiile sau procedurile aferente.

Avocații au contestat, de asemenea, inadmisibilitatea unor probe și refuzul administrării unor expertize financiar-contabile pentru evaluarea impactului financiar al infracțiunilor comise. Aceștia au invocat nerespectarea dreptului la apărare prin neaudierea unui martor cheie în instanța de apel. CSJ a explicat că, în cazul martorilor audiați în prima instanță, declarațiile acestora pot fi citate în apel, iar lipsa martorului a fost justificată, întrucât acesta nu locuia în Republica Moldova și, la acel moment, audierea prin teleconferință nu era posibilă. În ceea ce privește expertiza financiar-contabilă, CSJ a precizat că aceasta nu a fost realizată din cauza lipsei documentelor, dar acest lucru nu a afectat esența cauzei, probele administrate fiind suficiente pentru a stabili responsabilitatea lui Ilan Șor în comiterea infracțiunilor.

În ceea ce privește posibila suprapunere a diverselor cauze legate de fraudă bancară, CSJ a explicat că schema complexă utilizată de Ilan Șor nu putea fi realizată de o singură persoană și că o parte din banii sustrași ar fi putut ajunge la alte persoane. Totuși, instanța a subliniat că Șor rămâne responsabil pentru prejudiciile cauzate prin creditele acordate de BEM, iar în cazul în care se va stabili vinovăția altor persoane, va putea deduce sumele încasate de la acestea.

CSJ a respins alegațiile privind motivarea politică a cauzei penale și lipsa timpului suficient acordat unui nou avocat străin, pentru pregătirea cauzei. CSJ a precizat că Șor nu era politician la începutul urmăririi penale și că avocatul era conștient că intervine la o etapă avansată a procesului. În contextul în care Șor era asistat de alți patru avocați, CSJ a concluzionat că dreptul său la apărare nu a fost încălcat.

ACTIVITATEA COLEGIILOR SPECIALIZATE ALE CSM A FOST RELUATĂ DUPĂ ADUNAREA GENERALĂ A JUDECĂTORILOR

La 19 decembrie 2024, s-a desfășurat [Adunarea Generală a Judecătorilor](#) (AGJ), la care au participat 310 din 374 judecători care activează în sistem. AGJ a debutat cu adoptarea unei Declarații privind respectarea independenței financiare a

După o pauză de patru ani, Colegiul pentru selecția și evaluarea judecătorilor a devenit funcțional. Activitatea acestuia se va desfășura în conformitate cu un cadru normativ actualizat. Există expectanța ca și activitatea Colegiului disciplinar să fie reluată după organizarea concursului pentru selectarea membrilor din rândul societății civile.

judecătorilor. În Declarație se cere Guvernului și Parlamentului să execute pe deplin [Hotărârea Curții Constituționale](#) nr. 21/2022, care impune indexarea salariilor judecătorilor și a membrilor Consiliului Superior al Magistraturii (CSM).

AGJ a continuat cu alegerea membrilor Colegiului pentru selecția și evaluarea judecătorilor (Colegiul pentru selecție) și ai Colegiului disciplinar. Conform legii, primul Colegiu este format [din nouă membri](#): cinci judecători și patru reprezentanți ai societății civile. Trei membri judecători sunt aleși la AGJ, iar ceilalți doi judecători și cei patru reprezentanți din societatea civilă sunt selectați prin concurs public de CSM. Colegiul disciplinar este format [din șapte membri](#): patru judecători aleși la AGJ și trei reprezentanți ai societății civile numiți de ministrul Justiției, fiind selectați prin concurs public. Toți candidații propuși votării la AGJ au promovat evaluarea externă (mai multe detalii în [Buletinul informativ nr. 74](#)).

Corpul de judecători i-a ales pe Adrian Cerbu de la Judecătoria Criuleni (cu 116 voturi), Ion Talpa de la Curtea de Apel Bălți (cu 168 de voturi) și Petru Păun de la Judecătoria Chișinău (cu 139 de voturi) [în calitate de membri](#) ai Colegiului pentru selecție. Natalia Bondarenco de la Curtea de Apel Cahul (cu 184 de voturi), Valentina Stratulat de la Judecătoria Ungheni (cu 206 voturi), Lucia Bagrin de la Judecătoria Chișinău (cu 252 de voturi) și Lilia Potînga de la Judecătoria Ungheni (cu 182 de voturi) au fost alese [în calitate de membre](#) ale Colegiului disciplinar.

La 30 decembrie 2024, CSM a desfășurat [concursul pentru numirea](#) altor membri ai Colegiului pentru selecție. Ca rezultat, Ghenadie Mîra și Dumitru Racovița au fost numiți din rândul judecătorilor, iar Mihaela Pascal din partea societății civile. Deși CSM mai are de selectat încă trei membri din partea societății civile pentru completarea Colegiului de selecție, acesta a devenit funcțional. Pentru Colegiul disciplinar, Comisia de selecție [a anunțat](#) că pe 29 ianuarie 2025 va avea loc proba interviului cu cei doi candidați înregistrați în concurs.

PROGRESELE ȘI RESTANȚELE ACTIVITĂȚII NOII COMPONENTE A CSM DUPĂ 13 LUNI DE MONITORIZARE

La 16 decembrie 2024, CRJM a prezentat [public](#) o notă analitică privind [activitatea Consiliului Superior al Magistraturii](#) în anul 2024. Scopul cercetării a fost de a observa schimbările din activitatea instituției, în contextul noii sale componente, dar și de a evalua implementarea recentelor modificări legislative.

Cele mai mari restanțe se atestă în procesul tehnic de asigurare a transparenței ședințelor CSM, care, deși au fost îmbunătățite prin prestațiile publice, nu sunt însoțite de fiecare dată de publicarea consecventă și la timp a tuturor proceselor verbale și a sintezelor. În cel puțin 45% din ședințele desfășurate în 2024, s-a observat publicarea incompletă a documentelor de suport, dintre care pentru trei ședințe nu s-a publicat nici procesele verbale și nici sintezele acestora.

De cealaltă parte, s-a constatat o îmbunătățire semnificativă a motivării hotărârilor

În cel puțin 45% dintre ședințele CSM desfășurate în 2024, documentele de suport au fost publicate incomplet, iar pentru trei ședințe nu au fost publicate nici procesele-verbale, nici sintezele.

CSM. Odată cu investirea noii componente, hotărârile includ numărul de voturi pro și contra. Această practică a fost recomandată de CRJM în [rapoartele de monitorizare anterioare](#), care criticau ascunderea acestor date, în lipsa unei justificări rezonabile. Totodată, a fost remarcată scrierea mai multor opinii separate, autorii fiind atât membri judecătorești, cât și membri non-judecătorești, ceea ce contribuie la o înțelegere mai bună a raționamentelor din spatele votului membrilor CSM, în special pe chestiuni sensibile, precum cariera judecătorilor.

Una din evoluțiile pozitive s-a înregistrat și în procesul de organizare a concursurilor pentru numirea judecătorilor. Anterior, aceste concursuri nu asigurau un nivel de transparență suficient pentru întregul proces, iar interviurile cu fiecare candidat erau superficiale și [aveau un caracter mai mult formal](#). În această privință, CSM a introdus un sistem de scoruri ponderat și o metodologie de interviu per concurs, astfel încât fiecare candidat răspunde la un set de întrebări identice, care permit, în final, departajarea după prestația acestora. Este o îmbunătățire semnificativă atât din perspectiva transparenței procesului, cât și din perspectiva evaluării calitative a candidaților. Noua componentă a CSM a demonstrat un angajament activ prin adoptarea unor poziții publice în vederea garantării independenței autorității judecătorești.

Cercetarea CRJM include o serie de recomandări atât de ordin practic, cât și de ordin legislativ, menite să îmbunătățească activitatea CSM. Printre acestea se numără actualizarea paginii web, publicarea la timp a hotărârilor și actelor relevante activității CSM, suplinirea funcțiilor vacante, preponderent în organele specializate ale CSM, dar și uniformizarea practicii de acordare a indemnizațiilor unice la eliberarea din funcție a judecătorilor. Din perspectivă legislativă, este necesară racordarea legislației CSM la [constatările recente](#) ale Curții Constituționale, transmiterea competențelor ce vizează acordarea concediilor de odihnă președinților și vicepreședinților de instanțe, precum și delegarea judecătorilor în deplasări sau instruiri de către președintele CSM, dar și crearea unui mecanism prin care să fie integrată experiența și expertiza Comisiilor de evaluare externă, după finalizarea exercițiului de vetting.

CSJ: PRETINSA INCOMPATIBILITATE A PREȘEDINTELUI COMISIEI PRE-VETTING NU ESTE MOTIV DE REVIZUIRE A DECIZIEI DE NEPROMOVARE A EVALUĂRII EXTERNE

La 5 decembrie 2024, CSJ a declarat inadmisibilă cererea de revizuire a [deciziei CSJ din 28 februarie 2023](#) prin care a fost menținută [decizia Comisiei Pre-Vetting](#) (Comisia) de nepromovare a evaluării externe a ex-judecătorei și candidatei la funcția de membru în al CSM, Natalia Clevadî.

În susținerea cererii, Clevadî a invocat că, potrivit [unei investigații jurnalistice](#) publicate la 25 martie 2024, președintele Comisiei, Herman von Hebel, deține simultan și funcția de judecător pentru cauze penale cu jumătate de normă la

CSJ:
Incompatibilitatea
afectează doar
statutul personal al
membrului Comisiei
în raport cu funcția sa,
fără a influența direct
conținutul deciziei
finale.

Curtea de Apel Den Bosch din Olanda, activând în această poziție din septembrie 2020 până în prezent. Faptul dat a fost confirmat printr-o scrisoare a instanței olandeze, dar și recunoscut public de von Hebel.

CSJ a reținut că circumstanțele invocate de Natalia Clevadî nu sunt relevante pentru evaluarea legalității actelor juridice emise în speță și nu ar fi putut influența decizia CSJ din 28 februarie 2023. Recurenta nu a prezentat probe care să demonstreze că presupusa incompatibilitate de funcții a președintelui Comisiei ar fi avut vreo influență asupra procedurii de evaluare sau asupra deciziei finale în privința sa.

Argumentul recurente, precum că imparțialitatea și integritatea Comisiei ar fi fost afectate de presupusa incompatibilitate a funcției președintelui, nu a fost acceptat de CSJ. Întrucât Comisia funcționează pe baza deciziilor colective și a votului majoritar, influența unui membru incompatibil este, în mod inerent, limitată. Un singur vot nu este decisiv pentru rezultatul final. Mai mult, incompatibilitatea afectează doar statutul personal al membrului în raport cu funcția sa, fără a influența direct conținutul deciziei finale. Prin urmare, dacă procedura de vot a fost respectată, decizia Comisiei rămâne validă.

ELIMINAT DEFINITIV DIN CONCURSUL PENTRU CSM DIN CAUZA UNEI DISCREPANȚE DE UN MILION DE LEI

La 10 decembrie 2024, CSJ a respins cererea de contestare depusă de avocatul Vitalie Ciuchitu, candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, care nu a promovat evaluarea externă. În cadrul evaluării, s-a constatat că acesta a înregistrat solduri negative aproape în fiecare an, acumulând un deficit total de 1 017 032 MDL, sumă care constituie o diferență substanțială între veniturile declarate și cheltuielile efectuate. CSJ a considerat corectă concluzia Comisiei de evaluare precum că această discrepanță atestă existența unor dubii serioase privind conformitatea candidatului cu criteriul de integritate financiară.

Totodată, CSJ a invalidat argumentul reclamantului, precum că averea dobândită de către familia sa în perioada 2008-2022, în sumă totală de 385 393 MDL, coroborată cu veniturile sale de 500 610 MDL, generează concluzia unui sold pozitiv și lipsa dubiilor asupra integrității financiare. Altfel spus, CSJ ar trebui să pornească de la ipoteza că familia reclamantului nu ar fi avut parte, în general, de cheltuieli de consum în acea perioadă, ceea ce reprezintă un raționament greșit și care nu poate fi reținut.

Reclamantul a contestat metoda Comisiei de a evalua integritatea sa financiară, care a inclus cheltuielile de consum pentru populație, reprezentând aproximativ 75% din totalul cheltuielilor. Aceste cheltuieli de trai au fost calculate folosind informațiile și metodologia Biroului Național de Statistică (BNS). Reclamantul a sugerat că aplicarea acestor estimări ale BNS contravine prevederilor Legii

CSJ a confirmat decizia de nepromovare a evaluării, datorită unei discrepanțe semnificative între veniturile declarate și cheltuielile efectuate, indicând dubii privind integritatea financiară a candidatului.

vetting. Conform acestei legi, evaluarea integrității financiare ar trebui să se bazeze exclusiv pe compararea averii dobândite cu veniturile declarate, fără a include alte tipuri de cheltuieli. CSJ nu a reținut acest argument, în situația în care însuși [Regulamentul de activitate a Comisiei](#) reglementează utilizarea acestui mecanism de evaluare.

Reclamantul a contestat concluziile Comisiei referitoare la faptul că nu există un temei juridic pentru ridicarea „excepției de ilegalitate” de către acesta. Reclamantul a susținut că denumirea acestui mijloc de apărare nu este relevantă, ci mai degrabă solicitările specifice și argumentele prezentate în fața Comisiei. CSJ a susținut decizia Comisiei de a respinge această cerere, observând că din documentele procedurale nu reiese niciun fundament juridic care să permită candidatului să facă astfel de solicitări în cadrul procedurii de evaluare. În esență, dorința reclamantului de a fi scutit de aplicarea anumitor prevederi ale Regulamentului reprezintă un simplu dezacord cu acele norme, ceea ce este inacceptabil.

CSJ A RESPINS REVIZUIREA CAUZEI FILAT: DETALII ȘI ARGUMENTE

La 16 decembrie 2024, CSJ a respins [cererea de revizuire](#) a cauzei penale privind învinuirea lui Vladimir Filat. Cererea de revizuire a fost depusă la 20 iunie 2023, urmare a [hotărârii Curții Europene a Drepturilor Omului](#) (CtEDO) din 31 ianuarie 2023, prin care a fost constatată încălcarea Articolului 6 paragraful 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, din motivul lipsei publicității în cadrul procesului penal.

Filat a solicitat desființarea hotărârilor naționale pronunțate anterior și remiterea cauzei la rejudecare în instanța de fond. În susținerea cererii, acesta a menționat că încălcarea publicității procesului include și neaudierea martorilor, chiar dacă CtEDO nu s-a pronunțat expres pe acest aspect în baza principiului economiei procesuale. Filat a mai susținut că suportă consecințe grave din cauza pedepsei stabilite, care nu pot fi remediate decât prin revizuirea hotărârii (măsura confiscării bunurilor și pedepsele complementare). A subliniat că anularea hotărârii adoptate „cu ușile închise” este unica modalitate de restabilire a dreptului la un proces public, punctând că aceste deficiențe determină nulitatea actului procedural.

CSJ a notat că violarea constatată de CtEDO se referă exclusiv la publicitatea procesului și nu absoarbe dreptul de a solicita audierea martorilor. Dreptul la judecarea cauzei într-un mod public este, în esență, diferit de contradictorialitatea procedurii judecătorești. CSJ a subliniat că obligația statului de a redeschide procesul trebuie analizată prin prisma erorilor sau deficiențelor procedurale grave și serioase care ar ridica dubii în privința rezultatului procedurilor contestate. Încălcarea dată nu vizează erori sau deficiențe procedurale care ar trezi dubii cu privire la soluția irevocabilă adoptată pe marginea învinuirii aduse

Redeschiderea procedurilor judiciare, urmare a încălcării publicității procesului, trebuie evaluată prin prisma existenței unor erori sau deficiențe procedurale grave. Acestea trebuie să fie suficient de serioase pentru a ridica îndoiele fundamentale asupra rezultatului procedurilor naționale contestate.

lui Filat. Referitor la consecințele suportate, CSJ a notat că aspectele date nu sunt suficiente pentru redeschiderea procedurii și, în plus, CtEDO nu a constatat încălcarea dreptului de proprietate. De asemenea, a respins argumentul privind nulitatea actului procedural, notând că CSJ nu examinează fondul cauzei, ci întrunirea condițiilor pentru admiterea cererii de revizuire.

Cu toate acestea, unul din cei cinci judecători din complet a formulat o opinie separată, prin care a susținut că circumstanțele examinate ar întruni condițiile unei nulități absolute, care prevede posibilitatea remedierii încălcării în condițiile publicității procesului penal de către instanța de apel la o nouă rejudecare.

CSM A SUPLINIT POSTURILE VACANTE DE JUDECĂTOR LA INSTANȚELE DE APEL

La 16 decembrie 2024, în urma unui concurs, CSM a transferat temporar judecătorii Diana Corlăteanu, Marcel Popescu, Svetlana Vișcu și Eugeniu Beșelea la Curtea de Apel Centru. Aceștia au început activitatea din 23 decembrie 2024 și se vor afla la Curtea de Apel Centru până la ocuparea tuturor funcțiilor vacante.

La 17 decembrie 2024, la CSM s-a desfășurat proba interviului a acestui concurs, unde au participat nouă din cei zece candidați înscriși. Fiecare candidat a fost interviuat individual timp de aproximativ 25-30 minute despre rolul instanțelor de apel în uniformizarea practicii judiciare, importanța opiniilor separate, au analizat anumite spețe juridice și au fost evaluați privind cunoașterea unei limbi străine. La fel, au fost întrebați de un psiholog despre gestionarea stresului și luarea deciziilor sub presiune. Ca rezultat, CSM a anunțat că Vladislav Schibin, Natalia Mămăligă, Elena Bolocan, Violeta Gîrleanu, Eugeniu Beșelea, Diana Corlăteanu și Adrian Cerbu au promovat concursul. Dintre aceștia, Vladislav Schibin, Eugeniu Beșelea și Adrian Cerbu au fost propuși președintelui țării pentru numirea în funcție, deoarece au promovat anterior evaluarea externă, iar ceilalți judecători urmează să fie evaluați dacă întrunesc criteriile de integritate financiară și etică.

La 30 decembrie 2024, CSM a transferat temporar șase judecători la Curtea de Apel Nord. Este vorba despre Aurelia Andronache, Alina Țihonschi, Radu Holban, Ludmila Iarmaliuc, Svetlana Ghercavii și Cristina Prisacari. În același timp, judecătorii Valeriu Hudoba, Inga Gorlenco și Evghenii Bancov au fost transferați temporar la Curtea de Apel Sud. Transferurile vor fi valabile până la ocuparea celor 15 posturi vacante de la Curtea de Apel Nord și a celor nouă posturi vacante de la Curtea de Apel Sud.

Transferurile temporare au fost necesare din cauza numărului insuficient de judecători pentru a asigura buna funcționare a instanțelor judecătorești și examinarea cauzelor cu celeritate, dar și a demisiilor recente a mai multor judecători de la instanțele de apel.

Activitatea Curților de apel a fost deblocată de CSM prin numirea, în decembrie 2024, a șapte judecători la Curtea de Apel Centru și prin transferarea temporară a altor 13 judecători din instanțele de fond.

Comisia de Evaluare:
Rolul procuraturii și acțiunile subiectului evaluării în cazul arestului preventiv prelungit al unui om de afaceri „este tulburător”, iar această conduită nu poate fi catalogată drept o simplă eroare sau incompetență a procurorilor.

DECIZIILE COMISIEI DE EVALUARE A PROCURORILOR DIN DECEMBRIE 2024

În decembrie 2024, [Comisia de evaluare a procurorilor](#) (Comisia) și-a continuat activitatea de verificare a candidaților pentru Colegiile specializate ale Consiliului Superior al Procurorilor, finalizând mai multe dosare și anunțând decizii-cheie. Doi procurori anticorupție, [Eugenia Zubco](#) și [Grigore Niculiță](#), au promovat evaluarea externă după ce anterior au promovat pre-vetting-ul. O soluție pozitivă a obținut și procurorul [Viorel Beiu](#). În același timp, alți șase procurori, [Ion Bunica](#), [Ion Tețcu](#), [Victor Comerzan](#), [Corneliu Popescu](#), [Ghenadie Pîrlîi](#) și [Ina Fencovschi](#), nu au întrunit criteriile de integritate etică și financiară (mai multe despre audierile candidaților în [Buletinul informativ nr. 74](#)).

În decembrie 2024, Comisia a publicat câteva decizii, fiindcă subiecții vizați au fost de acord cu publicarea lor. Procurorul [Ion Bunica](#), candidat la funcția de membru al Colegiului de disciplină și etică, nu a promovat evaluarea. Comisia a [reținut](#) rolul central și acțiunile candidatului în cazul arestului preventiv prelungit al unui om de afaceri, [considerat](#) de Curtea Europeană a Drepturilor Omului drept o privare ilegală de libertate. Comisia a stabilit că rolul procuraturii în acest caz și, în mod special, al candidatului, „este tulburător”. Procurorii au fost în mod clar determinați să mențină această persoană în arest preventiv și după expirarea termenului de un an. Această conduită nu poate fi catalogată drept o simplă eroare sau incompetență a procurorilor.

În cazul procurorului [Ion Tețcu](#), candidat la funcția de membru al Colegiului de disciplină și etică, Comisia a identificat discrepanțe în fluxurile financiare pentru anul 2021, în special un sold negativ între 140 000 MDL și 250 000 MDL, neacoperit prin veniturile declarate. De asemenea, s-au examinat explicațiile candidatului privind economii în numerar nedeclareate inițial și un pretins împrumut rambursat de o cunoștință. Comisia a stabilit dubii serioase cu privire la corespunderea candidatului cu cerințele de integritate financiară, întrucât nu a reușit să explice satisfăcător proveniența banilor. Anterior, Procurorul [Tețcu](#) [nu a promovat evaluarea](#) pentru funcția de judecător la CSJ.

În cazul procurorului [Vladislav Guțan](#), candidat la funcția de membru al Colegiului de disciplină și etică, Comisia a constatat că nu întrunește criteriul de integritate etică din cauza achiziționării unui apartament la preț preferențial în 2011 și vânzarea acestuia la un preț sub valoarea de piață, precum și din cauza achiziționării unui apartament în România în 2024, nedeclarat la timp. [Valeriu Sîrbu](#), candidat la funcția de membru al Colegiului pentru selecția și evaluarea procurorilor, a fost întrebat despre încheierea de contracte pretins fictive și ascunderea unor tranzacții imobiliare. Comisia a apreciat că semnarea unui contract fictiv și implicarea altor persoane pentru a ascunde circumstanțele reale ale tranzacției indică o încălcare gravă a standardelor de etică profesională.

[Grigore Niculiță](#), candidat la funcția de membru al Colegiului pentru selecția și evaluarea procurorilor a fost întrebat despre prețul de achiziție al unui apartament în 2015 (mult mai mic decât cel mediu de piață) și prețul din

contractul de vânzare al unui autoturism, care părea sub declarat. Deși Comisia a constatat o anumită neconcordanță formală (un contract cu un preț declarativ de 10 000 MDL în locul celui real de 17 000 EUR), candidatul a demonstrat că a declarat prețul autentic în toate declarațiile anuale și nu a intenționat să ascundă sursa reală a banilor. Prin urmare, Comisia a stabilit că acesta întrunește criteriile de integritate etică și financiară și promovează evaluarea.

În cazul procurorului [Viorel Beiu](#), Comisia a analizat proveniența mijloacelor utilizate la construcția unei case în or. Sîngera, mun. Chișinău și omisiunea de a declara, în perioada 2016–2018, locuința nefinalizată la acel moment. Deși Beiu nu a declarat explicit locuința, el a raportat constant terenul și a demonstrat că sursele financiare provin din economiile părinților săi, acumulate până în 2008, înainte de a deveni procuror. Majoritatea membrilor Comisiei au considerat că aceste nereguli nu sunt suficient de grave pentru a împiedica promovarea lui, concluzionând că Beiu îndeplinește criteriile de integritate etică și financiară. Totuși, membrul Mikelionis a avut o opinie separată ([parte a deciziei](#)) în care și-a exprimat rezervele față de proveniența veniturilor pentru construcție și față de repetatele omisiuni de declarare, considerând că dubiile nu sunt înlăturate.

PROVOCĂRILE UNEI BALANȚE DELICATE: TRANSPARENȚA ACTULUI DE JUSTIȚIE VERSUS PROTECȚIA DATELOR CU CARACTER PERSONAL

La 12 decembrie 2024, CRJM a [prezentat constatările preliminare](#) ale unui studiu privind nivelul de respectare a prevederilor [Regulamentului CSM](#) privind publicarea hotărârilor judecătorești (Regulamentul). Studiul a inclus analiza a 1 090 de hotărâri judecătorești publicate în perioada 1 ianuarie 2021 – 30 iunie 2024 și, suplimentar, a 200 de hotărâri referitoare la infracțiuni contra familiei și minorilor.

Comparativ cu o [cercetare similară](#) realizată de CRJM în 2020, studiul actual a evaluat progresele realizate și a identificat problemele persistente în domeniu. Deși s-a observat o îmbunătățire față de 2020, când 63% din hotărâri nu respectau regulamentul, în prezent, 51% din hotărârile analizate prezintă neconformități. Datele studiului arată că nicio instanță nu se conformează în totalitate cu prevederile regulamentului. Cele mai multe nereguli au fost înregistrate la nivelul judecătorilor cu 55% din hotărârile examinate (436 din 790). Situația este puțin mai bună pentru curțile de apel, unde proporția abaterilor identificate reprezintă 46%. În cazul Curții Supreme de Justiție, prevederile regulamentului sunt în mare parte respectate.

Cele mai multe neconformități au fost atestate în legătură cu obligația ascunderii datelor cu caracter personal. Datele care trebuiau protejate au fost lăsate vizibile în 516 hotărâri din cele 558 identificate cu încălcări (92%). Depersonalizarea este adesea parțială, observându-se că 28% din hotărâri au protejat datele în anumite secțiuni, dar le-au lăsat la vedere în altele. În 20% dintre hotărâri nu s-a

O anonimizare excesivă compromite transparența justiției, iar neprotejarea datelor personale afectează viața privată.

respectat regula care interzice anonimizarea numelor persoanelor care participă la desfășurarea justiției în calitate profesională (grefier, procuror, avocat etc.) și a denumirilor persoanelor juridice. În 12% dintre hotărârile cu neconformități, numele autorilor, instigatorilor sau complicilor au fost anonimizate contrar regulilor, iar în alte 9% nu s-a respectat obligația de a proteja numele părților în proces, mai ales când este necesară protejarea minorilor sau a vieții private. Tabloul este similar și în cazul hotărârilor din sfera infracțiunilor contra familiei și minorilor.

În calitate de recomandări, CRJM propune elaborarea și actualizarea periodică a unui îndrumar pentru aplicarea corectă a prevederilor Regulamentului CSM. De asemenea, este necesară organizarea instruirilor periodice pentru judecători și asistenți judiciari privind regulile de anonimizare și modificarea Regulamentului CSM pentru stabilirea unor criterii mai precise la protejarea datelor cu caracter personal ale victimelor și martorilor.

TRANSPARENȚA ACTIVITĂȚII CSP: PROGRESE ÎMBUCURĂTOARE UMBRITE DE „DEFICIENȚE TEHNICE”

La 6 decembrie 2024, CRJM a prezentat proiectul [notei analitice actualizate](#) privind transparența activității Consiliului Superior al Procurorilor (CSP) în perioada 1 ianuarie – 31 octombrie 2024. Actualizarea a devenit necesară odată cu resetarea componenței CSP, după ce, în decembrie 2023, procurorii și-au delegat cinci reprezentanți care au promovat evaluarea externă (detalii în [Buletinul informativ nr. 64](#)) și au fost numiți alți trei membri CSP non-procurori, care, la fel, au promovat evaluarea.

Documentul extinde [cercetarea anterioară](#), efectuată pentru perioada 1 ianuarie 2020 – 30 iunie 2023 (detalii în [Buletinul informativ nr. 62](#)). Comparativ cu anii precedenți, în 2024, ședințele CSP au fost mai bine organizate, doar 1 din 53 de ședințe fiind amânată. Membrii CSP au sporit utilizarea tehnologiilor digitale, organizând două ședințe prin e-mail și alte câteva prin teleconferință, inclusiv pentru audierea candidaților la diverse concursuri. Transmisiunile live ale ședințelor, realizate cu echipament propriu, au eliminat dependența de servicii externe, iar înregistrările au fost disponibile pe site-ul CSP și pe YouTube, îmbunătățind astfel vizibilitatea și securitatea datelor. Procentul subiectelor importante pentru sistemul procuraturii, soluționate de CSP, a crescut de la 50% la 70%. Contestațiile disciplinare au fost, de regulă, examinate public, iar votul secret a fost eliminat. Din cele 357 de hotărâri adoptate, 155 (43%) au vizat selecția și cariera procurorilor, evidențiind angajamentul CSP pentru consolidarea sistemului.

O problemă majoră reprezintă imposibilitatea identificării momentelor publicării a 62% din agende și 85% din hotărâri, ceea ce nu s-a întâmplat în perioada 2020-2023. Membrii CSP au justificat această carență prin deficiențe tehnice. Jumătate din timpul ședințelor s-a desfășurat în format închis. Procesele-

Deși au fost amânate mai puține ședințe și nu se mai votează în secret, imposibilitatea identificării momentului publicării majorității agendelor și hotărârilor erodează transparența CSP.

verbale ale ședințelor nu sunt publicate, așa cum prevede legea, fiind înlocuite cu „ordinele de zi soluționate”, care nu oferă informații complete. Hotărârile motivate anonimizează inutil numele autorilor sesizărilor disciplinare, deși acestea sunt publice în agende și ședințe. Hotărârile privind interimalele funcțiilor de conducere au fost motivate standardizat, fără a oferi detalii privind raționamentul care a stat la baza deciziei. Solicitățile procurorului general privind aprobarea interimatelor sau numirii adjuncților săi au fost examinate neuniform, unele fiind discutate în deliberare, iar altele nu, fără explicații elocvente.

În calitate de recomandări, CRJM propune remedierea problemei privind identificarea momentului publicării agendelor și hotărârilor, publicarea obligatorie a proceselor-verbale a ședințelor, eliminarea anonimizării inutile în unele hotărâri, modificarea regulamentului pentru a stipula că hotărârile sunt semnate doar de președinte și prioritizarea semnăturii electronice, renunțarea la motivarea standardizată a hotărârilor privind interimalele funcțiilor de conducere și examinarea demersurilor procurorului general în ședință deschisă, ca regulă .

I PE SCURT:

La **2 decembrie 2024**, CSM a [admis sesizarea](#) procurorului general Ion Munteanu privind eliberarea acordului la pornirea urmăririi penale în privința unui judecător. Conform unor [surse media](#), judecătorul în cauză este Igor Pulbere de la Judecătoria Chișinău. În privința acestuia există o bănuială rezonabilă privind comiterea infracțiunii de fals în declarații, caracterizată prin includerea intenționată a unor date incomplete sau false, precum și neinclusiunea intenționată a unor date în declarația de avere și interese personale.

La **4 decembrie 2024**, CSJ a [soluționat definitiv litigiul de muncă](#) inițiat de fostul procuror-șef anticorupție, Viorel Morari. CSJ a declarat inadmisibil recursul acestuia, confirmând [hotărârea primei instanțe](#) și [decizia în apel](#) prin care s-a respins contestația împotriva ordinului procurorului general din 27 aprilie 2021 de constatare a încetării de drept a mandatului său. Reclamantul a susținut că, la calcularea duratei mandatului de cinci ani, nu s-a luat în considerare perioada în care a fost suspendat din funcție. Însă, instanța a reținut că durata mandatului prevăzut de lege este imperativă și nu permite derogări cu privire la curgerea termenului.

La **5 decembrie 2024**, Autoritatea Națională de Integritate (ANI) a [identificat o diferență substanțială](#) de 231 109 MDL (aproximativ 11 900 EUR), pentru anii 2018-2019, în averea deputatului Vasile Bolea, fost membru al Partidului Socialiștilor și actual membru al Blocului „Victorie”. Potrivit ANI, discrepanța a fost atribuită cheltuielilor de construcție a apartamentului său și donațiilor făcute către partid. Cauza va fi înaintată instanței de judecată pentru confiscarea sumei nejustificate. În plus, ANI recomandă încetarea mandatului de parlamentar al lui Bolea și a oricăror alte funcții publice, în funcție de rămânerea definitivă a deciziei.

La **11 decembrie 2024**, circa 60 de studenți și tineri profesioniști au participat la [lecția publică „Discursul de ură și infracțiunile motivate de prejudecată: Concepte, legislație și practici”](#), desfășurată în contextul zilelor dedicate promovării drepturilor omului. Evenimentul a oferit un spațiu potrivit pentru discuții și reflecții asupra recunoașterii discursului de ură, înțelegerii modului în care se formează prejudecățile și impactului negativ al acestora în societate. De asemenea, au fost explicate competențele instituțiilor abilitate să prevină și să sancționeze discursul de ură și infracțiunile motivate de prejudecată. Lecția publică este disponibilă [online pe pagina de Facebook a CRJM](#).

La **13 decembrie 2024**, CRJM a expediat Curții Constituționale (Curtea) un [amicus curiae](#) privind două sesizări ([nr. 71g](#) și [nr. 158g](#)) referitoare la excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Codul penal, privind întreruperea prescripției răspunderii penale. Opinia, formulată de expertul asociat CRJM, Viorel V. Berliba, conferențiar universitar și doctor habilitat în drept, răspunde la întrebările Curții despre natura juridică a prescripției penale și aplicabilitatea unor modificări din 2024 la Codul penal, în contextul garanțiilor privind retroactivitatea legii mai blânde.

La **13 decembrie 2024**, Parlamentul [a adoptat](#) în prima lectură [proiectul de lege](#) privind îmbunătățirea mecanismului de confiscare a bunurilor infracționale. Acesta vizează fortificarea procesului de urmărire și identificare a bunurilor, gestionarea eficientă a activelor și alinierea legislației naționale la standardele Uniunii Europene. Proiectul introduce posibilitatea confiscării bunurilor echivalente sau a contravalorii acestora atunci când bunurile originale nu pot fi confiscate, confiscarea bunurilor transferate unor terți conștienți de scopul evaziunii și extinde atribuțiile Serviciului Fiscal de Stat și ale Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale (ARBI) în identificarea bunurilor confiscate în afaceri externe. De asemenea, ARBI va putea efectua investigații financiare și va putea participa la negocierile internaționale pentru restituirea acestor bunuri.

La **23 decembrie 2024**, CSM, cu șase voturi pro și patru contra, a [respins cererea](#) judecătorului Alexei Paniș de la Judecătoria Chișinău, privind înaintarea propunerii repetate Președintelui Republicii Moldova de numire în funcție până la atingerea plafonului de vârstă. Totodată, CSM a propus Președintelui țării eliberarea lui Paniș din funcția de judecător. Trei membri ai CSM care au votat împotriva eliberării din funcție, au anunțat despre publicarea opiniilor separate. Hotărârea CSM poate fi contestată la Curtea Supremă de Justiție în termen de 30 zile. Este ultima cerere care a fost examinată de CSM în privința celor aproximativ **40 de judecători**, care așteptau reconfirmarea în funcție (mai multe detalii în Buletinele informative [nr. 71](#), [nr. 72](#) și [nr. 73](#)).

I ECHIPA CRJM

Ilie CHIRTOACĂ
Președinte

Daniel GOINIC
Director de Program

Carolina BAGRIN
Directoare de Program

Victoria MEREUȚĂ
Consilieră juridică

Andrei NASU
Consilier juridic

Aurelia PALAMARCIUC
Consilieră juridică

Valeria BUTORINA
Consilieră juridică junioară

Aurelia CELAC
Manager financiar și contabil

Olga CORTAC
Directoare a Serviciului Administrativ

Alina FRIMU
Asistentă a Serviciului Administrativ

Dumitru JOMIR
Coordonator de Comunicare

Natalia ROTARU
Specialistă în Comunicare

Acest buletin informativ a fost elaborat cu sprijinul financiar oferit de Departamentul de Stat al Statelor Unite ale Americii. Opiniile, constatările și concluziile formulate în document aparțin CRJM și nu reflectă în mod necesar poziția Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii.

Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM) este o organizație necomercială care contribuie la consolidarea democrației și a statului de drept în Republica Moldova, cu accent pe justiție și drepturile omului. Suntem independenți și neafiliați politic. Puteți susține activitățile de cercetare și advocacy ale CRJM printr-o [donatie online](#)

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01

+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva